

בני ברית ישראל

מועצה אזורית דרום

יו"ר מועצה: אבי ארז
ereza100@gmail.com

עורך: יוסי רזי
razyf@013net.net

עלון מספר 51

לשכת הנשיא ויצמן   לשכת נתיבי השלום   לשכת בנימין דה רוטשילד   לשכת המדע רחובות
לשכת ראשונים   לשכת מצאנו יין   לשכת נס   לשכת מעגלים   לשכת כרמים   **לשכת הבה נגילה**

אב תשפ"ד

העלון הדיגיטלי

אוגוסט 2024

תוכן עניינים

חלון לעלון

דבר יו"ר המועצה – אבי ארז

מה נשמע בלשכות המועצה:

- לשכת ראשונים בטיול לצפון – אתי גוטסמן
- מה קורה בלשכת בנימין דה רוטשילד – ד"ר הדס הכהן
- לשכת נס מארחת את מנו כהן ואבי ארז – נינה לוי

מה יהיה? – מבט לעתיד – ד"ר יאיר שרן

הבית בבארי – יאיר שרן

בית הכנסת "אוהל שרה" – צבי תדמור

חלון לעלון

אנו מגישים לקוראים את עלון מס' 51. חלקו הראשון עוסק בפעילות של הלשכות. ככל שנוספות לשכות במועצה מתרבות הכתבות שמספרות על הפעילות החברתית התוססת, וההתנדבותית החשובה של חברי הלשכות. בחלק השני ישנן כתבות מעניינות בנושאים כלליים ושיר מטלטל על הבית בבארי. אנו קוראים לחברים נוספים להצטרף למעגל הכותבים בעלון. מוזמנים לכתוב סיפורים קצרים, חוויות מיוחדות שחוו, שירים, ודיווחים על הנעשה בלשכות.

דבר יו"ר המועצה

שלום חברים

במוצאי שבת ה-17 באוגוסט נערך מפגש ייסוד של לשכה חדשה במועצה אזורית דרום ושמה "הבה נגילה".

בשנה האחרונה קיבלנו לארגון את לשכת "מצאנו יין", ובתחילת החודש הבא נקבל בטקס חגיגי את "לשכת נס". לשכת "הבה נגילה" מצטרפת לשתי לשכות נוספות שנמצאות בשלבי הקמה

והן "מעגלים" ו"כרמים". הלשכות החדשות מתהוות ומתגבשות בתקופה קשה ומאתגרת לכולנו. אנו משתדלים לפעול ב"שגרת חרום" ולהמשיך בפעילות החברתית וההתנדבותית החשובה, ככל שניתן. השמות של הלשכות החדשות משדרים אופטימיות ותקווה. אני מאחל לכולנו שיקרה נס, נמצא יין, ונגילה במעגלים בכרמים.

עוד נראה ימים טובים!

אבי ארז

מה נשמע בלשכות המועצה

לשכת "ראשונים" ראשון לציון – טיול לצפון.

כתבה אתי גוטסמן

בתאריך 15/7/2014 יצאנו ביום שמישי וחם עם אוטובוס לכיוון חיפה. המקום הראשון שביקרו מוזיאון המזגגה בקיבוץ נחשולים שבחוף דור. בשנת 1891 הברון אדמונד דה רוטשילד בנה את המזגגה מבנה של שתי קומות המטרה שלו הייתה לייצר בבוקים ולשלוח אות הבקבוקים ליקבים בארץ ראשון, זיכרון יעקב ועוד, מנהל המזגגה דאז היה מאיר דיזינגוף. בשל קשיים רבים לאחר שנתיים

המקום נסגר וננטש. בשנת 1980 חברי קיבוץ נחשולים החליטו לשקם את המבנה ולהפעילו כמוזיאון. הם ערכו חפירות

ארכיאולוגיות בתל דור ובמפרצים ואספו את כל הכדים שנמצאו ואבנים מיוחדים והביאו למוזיאון. עם השנים הפכה המזגגה למוזיאון קסום ובלתי שגרתית בו מוצגים ממצאים מרהיבים לצד תערוכות מתחלפות של אומני זכוכית בארץ ובעולם. סמוך למוזיאון ספינה עתיקה שחודשה ע"י חברי הקיבוץ.

המשכנו לבית הכנסת המרכזי לעולי קווקז בטירת הכרמל. הוא נבנה במאה ה 21 בזכות יוזמתו

של הרב יעקובוב הרב של יוצאי קווקז. בנו את בית הכנסת בעזרת תרומות של האחים גושומוב מעשירי מוסקבה הם תרמו 2 מיליון לבניה. במרץ 2003 בנוכחות התורמים ואנשי הקהילה הקווקזית רבנים ואורחים נחנך בית הכנסת והכניסו ספר תורה שהוקדש על שמו. המבנה של בית הכנסת מזכיר את מבנה בית המקדש. החופה כולה מאבן ירושלמית עמודי הבמה ומרצפותיו מכוסות בעבודות פסיפס עם אבני חן וזהב בקירות ובפרוכת. כמו כן מוצגים דגמים של בתי כנסת. פרטי העיצוב והריהוט חלונות ויטרז' וכיפה מפוארת בציורים מלוויים באבני חן בשלל צבעים מרהיב ביופיו

יחיד. בית הכנסת הפך מאז היווסדו לאתר תיירותי מרכזי בזכות העושר והפאר שבו הוצב ונבנה. מדי שנה מבקרים בו עשרות קבוצות לראות את הפלאי פלאים של בית הכנסת יוצא דופן שכזה. הבית כנסת פעיל בכל ימות השנה וחגים באים להתפלל מכל הסביבה של טירת הכרמל ועוד מקומות.

המשכנו לכוון דלית אל כרמל לבקר ב "בית הצבעים" שלימים נקרא גם "צייד הצבעים" שכמותו מעטים בעולם. שם היוצר סם חלבי נולד למשפחה דרוזית שזה היה ביתם. סם נולד ילד תשיעי בן יחיד ל 8 אחיות. עוד בהיותי צעיר בן שש גילה כישרון מיוחד ופרץ דרך בציור. האומנות שלו נוצרה בהשראת הוריו ובמיוחד מאימא שלו שהייתה רוקמת צעיפים ומפות וכנראה הושפע ממנה וגם ירש חלק מהאיכותיות היצירתיות שלה. לאחר מות אביו ואימו לקח החלטה לצייר את כל הבית לתערוכות. בית הצבעים הוא בנין בן 4 קומות ומרפסת כל הקירות החיצוניים והפנימיים צבועים בשלל צבעים מרהיבים במאות גווני צבע שהפכו את הבית למעין פסל אדריכלי מבחוץ ומבפנים שלא נראה כזה בארץ. הבית כולל 10 חדרים חדר הילדות שלו ששם הוא החל לצייר, סלון, חדרי שינה, מטבח, אמבטיה, שירותים, חדר עם פסנתר, גג וגינה. חדר מיוחד הקדיש לאימו שכל כל אהב וצבע את המפות והצעיפים המעוצבים שרקמה כולל מכונת התפירה. עלינו לגג המרפסת שמשקיפה על הנוף הכפרי ובמבט לגינה ניתן לראות ולגלות צמחים מעוצבים בשלל צבעים שיצר סם. סם מוכר בעולם כצייר פורץ דרך ומציג את המוצגים. היה טיול מקסים נהנינו מאד. עלינו לאוטובוס עיפים אך מרצים. מומלץ להגיע למקומות המופלאים שבאמת מאד ייחודיים שלא רואים כל יום.

תודה לחברתנו יפה שמפתיעה אותנו בטיולים מדהימים וכן לכל צוות ועדת טיולים שעשתה עבודה למופת כן ירבו בילויים וטיולים עם חברי לשכת "ראשונים" המדהימה.

מה הקורה בלשכת הנשים בנימין דה רוטשילד ראשון לציון

כתבה: ד"ר הדס הכהן

לשכת הנשים "בנימין דה רוטשילד" ממשיכה בפעילות למען הקהילה בראש"צ.

מיזם תפילת נשים

מאז פרוץ המלחמה, מה-8 באוקטובר, סגנית נשיאת לשכת הנשים "בנימין דה רוטשילד", ד"ר איריס הכהן מפעילה מידי יום מיזם תפילת נשים לשלומם. והשבתם. של כל החטופים. וריפוי הפצועים. ות.

במיזם משתתפות עשרות נשים מקהילת נשות קריית גנים ונאות אשלים בראשון לציון. ונציגות הלשכה המשותפות לקהילה זו.

מדובר בקבוצת נשים המשתתפות בשיעורי פרשת שבוע ומסיבות ראשי חודשים שהנשיאה ד"ר הדס מלכה הכהן מארגנת ומעבירה זה כבר השנה ה-27 בהתמדה. עובדה שתרמה להתארגנות המהירה ולהתמדה היומיומית של הנשים המשתתפות בו לדבוק במשימה מתוך אחריות חברתית.

המשתתפות במיזם מדי יום מקבלות פרקי תהילים מד"ר איריס הכהן וקוראות בסבבים כך שבכל יום מסיימות יחד ספר תהילים ובנוסף כל אחת מהמשתתפות במיזם זוכה לקרוא ספר תהילים שלם תוך פרק זמן. עד לכתובת שורות אלו, נקראו על ידי המשתתפות 315 ספרי תהילים.

בביקור שערכו הנשיאה והסגנית ד"ר הדס מלכה הכהן וד"ר איריס הכהן יחד עם קבוצת נשות חינוך במוזיאון מפעלי ים המלח הן הכירו את שאול לוי המדריך שליווה את הקבוצה כסבה של נעמה לוי התצפיתנית החטופה. בתום הביקור, סבא שאול הציג עצמו כסבא של נעמה לוי התצפיתנית החטופה ופנה למשתתפים בסיור בבקשה לא לאבד את התקווה ולעשות כל מאמץ להשבת נעמה וכלל החטופים והדגיש שהוא פונה לכל הקהלים. הוא אינו אדם שמתפלל

ביום יום ולא היה אדם מאמין במיוחד ולא הבין במנהגי ישראל וכעת מבקש בכל ליבו מכל הקהלים על פי דרכם לעשות הכל שנכדתו האהובה תשוב משבי החמס; להתפלל, להפריש חלה, כל דבר. סבא שאול ביקש לברך בשמה המלא של נכדתו: נעמה בת איילת.

במעמד זה, ד"ר הכהן סיפרה לסב על המיזם תפילת נשים שהיא מובילה החל מה-8 באוקטובר למען כלל השבויים. ות הפצועים. ות הבטיחה שמעתה יצוין השם המפורש נעמה בת איילת.

ד"ר הדס הכהן הנשיאה: זה היה מעמד מרגש ביותר עד דמעות. וכבר למחרת היום איריס הוסיפה את שמה של נעמה ושם אמה איילת. אנקדוטה זו אף סופרה לבנות הקהילה המשתתפות במיזם. כשאבי ארז פנה אלינו הנשיאים עם הבקשה של הממונה על תקשורת מטעם ארגון בני ברית, כתבתי לאבי על המיזם, הדברים הגיעו לידיה ויצאה כתבה מקומית בעניין ולצורך הכתבה אף שיתפתי את שאול סבא של נעמה ששמח לשמע הידיעה ואף סיפק מספר תמונות. קבוצות נשים המעוניינות להצטרף למיזם ולבצע בקהילה שלהן או בקבוצת מאורגנות ניתן ליצור איתי קשר בטלפון 054-2900898. אנחנו מאמינות כי כל תפילה וכל התכוננות הן ברכה ויש לה כוח למשוך את הטוב לעולמינו. יהי רצון שנתבשר לאלתר לשחרור החטופים. ות החיים בריאים אלינו ולמשפחתם ואת המתים שלמים לקבר ישראל. ורפואה שלמה לכל הפצועים מאז ה-7 באוקטובר ועד היום".

[הקליקו כאן](#) כדי להיכנס לכתבה שהתפרסמה.

חודש מנחם אב- ממשיות במיזם חגיגת ראשי חודש לנשים

כמו בכל חודש גם את חודש מנחם אב חוגגות בסעודת ראש חודש ודברים בסימן החודש לנשות קהילת קריית גנים ואשלים. והפעם במסגרת המפגש גם חגגנו ארבעה ימי הולדת.

על ההתארגנות לסעודה ומיקומה מנצחת ד"ר איריס הכהן במינוי אחראיות אירוח וסגירת מקום המפגש והפעם ראש החודש נחגג בבית הקפה השכונתי. על השיעור בסימן ראש חודש ממונה הנשיאה ד"ר הדס מלכה הכהן. מי שיזמה את מסיבות אלו ומקיימת בהתמדה למעלה משני עשורים בהתנדבות למען נשים.

השיעור שהעבירה הנשיאה עסק במושגי חורבן וגאולה ותקווה ולטובת בנות ההולדת הוכן משחק הטלת קוביה בה הופיעו משימות בכל אחת מפאותיה והמשתתפות שיתפו. כמו למשל: "משהו שאני מאחלת לעצמי

את הסדנא העבירה **ליאורה הראל** , **חברת הלשכה רכזת תרבות** ובמקצועה תארפיסטית ומטפלת רגשית באמצעות אומנות

נושא מתוך הפסיכולוגיה החיובית העוסקת בחקר האושר והשגשוג האנושיים וטיפוח נקודות חוזק וחיים נורמטיביים ומספקים. בניגוד לפסיכולוגיה הטיפולית הקלסית, שמתמקדת בזיהוי פתולוגיות נפשיות ובטיפול בהן. הפסיכולוגיה החיובית עוסקת בחקר האושר והשגשוג האנושיים ובניסיון למצוא ולטפח "חוזקות" - תכונות חיוביות וכישרון אנושי ולהפוך חיים הנחשבים "נורמליים" למספקים יותר.

הסדנא החלה בהרצאה על מהי חשיבה חיובית? כיצד לרכוש חשיבה חיובית? מה העיקרון לחשיבה החיובית? לאחר מכן התכנסנו סביב שולחן ונהנינו מארוחה חברתית שלכל אחת מהמשתתפות חלק בה. לאחר הארוחה, בחלק הסדנאי ליאורה פרסה קלפים עם מסרים מתוך סדרת קלפים על חשיבה חיובית והחברות בחרו קלף שמשך את עיניהן .

התרגיל היה: כיצד הקלף והמסר מתחבר אלייך לחשיבה החיובית שדיברנו במהלך המפגש? שיתוף הפעולה של החברות היה מופלא נעים מעניין ומרחיב את הדעת ותרם להכרות מעמיקה יותר וחיבור בין הלבבות .

התחלנו את המפגש בשעת ערב מוקדמת וסיימנו בשעות הלילה המאוחרות הודות לחיבור האנושי ונושא הסדנא.

התגובות של החברות היו חמות זכינו למפגש חברי מתובל בפעילות מעצימה ומרגשת. ליאורה, חברתינו מעבירת הסדנא סיכמה : באתי לחזק, יצאתי מחוזקת.

לשכת נס מארחת את מנו כהן ואבי ארז 20.7.2024

כתבה נינה לוי

מוצ"ש האחרון נפגשנו בביתם החדש והיפה של הנשיאה מלכה ואיציק סולומונוביץ. כיבדו אותנו בנוכחותם נשיא בני ברית ישראל מנו כהן, יו"ר מועצה אזורית דרום אבי ארז ואשתו.

את המפגש פתחה הנשיאה בתפילה להחזרת החטופים במהרה ולימים שלווים ושקטים. הנשיאה איחלה בשם כולנו החלמה לחולים והודתה הודיה גדולה למנו כהן על הובלתו הערכית והמקצועית את ארגון בני ברית, ולאבי ארז על פועלו.

20 יולי 2024

שתי ההרצאות של מנו היו מעשירות ומעניינות. בהרצאה הראשונה מנו נתן לנו הסבר על בני ברית, על ההיסטוריה של הארגון, מטרות ונהלים. בני ברית הוא ארגון יהודי העולמי הכי גדול שהוקם בארה"ב. בישראל פעילות הארגון התחילה עם הקמת לשכת ירושלים ב 1888. היעוד של בני ברית, לאחד את העם היהודי ולפעול נגד האנטישמיות. בארץ היום יש 107 לשכות עם 3100 חברים. בחלק השני, מנו שיתף אותנו בטיול שעשה בעבר לאתיופיה. מדינה ענקית בצפון מזרח אפריקה עם שטח 110000 קמ"ר. רוב האוכלוסייה נוצרית. הקשר ליהדות נובע מאמונתם של האתיופים שהם צאצאים של שלמה המלך ומלכת שבא. לאתיופים מספר רב של טקסים הן נוצריים והן פגניים.

בסיום ההרצאה, ראינו את הסרטון שמנו הכין עם תמונות אוטנטיות של נופים מרהיבים, חיות בטבע וטקסים של מקומיים. מרתק היה לראות את טקסי החניכה של צעירים אתיופיים המקפצים ערומים מעל שוורים מספר פעמים.

המצליחים ולא נופלים מהשוורים מוגדרים "מתבגרים".

טקס נוסף קשה לצפייה הוא טקס הצלפה בשוט של הנשים על מנת שיוכלו להראות לגברים את כוח עמידותם ויזכו באהדתם.

בערב כמו תמיד נהנו מהכיבוד העשיר והטעים שהכנו חברות הלשכה.

במהלך הקיץ ניפגש שוב בסיוורים מעניינים ובטקס הרשמי של הקבלה הרשמית של הלשכה לבני ברית.

מאחלים לחברות שלנו אראלה וציפי החלמה מהירה.

מה יהיה? מבט לעתיד הפעם: על אתגרים בתחום הרפואה

ד"ר יאיר שרן ראש הקבוצה לתובנת העתיד

ברשימה קודמת סקרנו את העתיד לקרות בתחום הבריאות. ראינו שככלל רמת הבריאות של האזרחים נמצאת עם הזמן בקו עליה. המגמות בתחום זה נראות מבטיחות אך התממשותן מותנה בהתמודדות מוצלחת עם אתגרים רפואיים. הנה כמה מאתגרים אלה והדרכים להתמודד עמם.

אחת הטכנולוגיות החשובות, הנמצאת בפיתוח, היא זו של עריכה גנטית שעשויה לתת מענה למחלות תורשתיות על ידי תיקון גנטי. מחלה כמו אנמיה חרמשית כבר מטופלת כך בהצלחה ועוד היד נטויה. טיפול כזה מסייע גם במניעת מחלת ה-AIDS עריכה גנטית מוצלחת נעשתה למשל בשתי ולדות בסין שמטרתה למנוע הופעת מחלה כזו מלכתחילה.

טכנולוגית עריכה גנטית כמו CRISPR משמשת לאחרונה גם לטיפול ישיר בחולי AIDS על

צילום ויקיפדיה, ynet

ידי כריתת חלקי DNA "רעים" מתוך התאים הנגועים של החולה. השיטה, אם תצלח, תאפשר סילוק נגיפים רדומים ותאים נגועים והחולה יהיה נקי מהנגע ויוכל להחלים. הטכנולוגיה בחיתוליה בתהליכי ניסוי ובדיקה. בעתיד נראה עוד ועוד שימושים בה לתת מענה למחלות שונות. יש המתנגדים לטכנולוגיה של עריכה גנטית בגלל שימושים אסורים

אפשריים שלה אבל פיקוח ורגולציה מתאימים עשויים לפתור את המחלוקת. אנו בדרך למימוש תיקוני DNA שגם ייתנו מרפא למחלות וגם עשויים להאריך חיים. אתגר חשוב אחר הוא בתחום האנטיביוטיקה.

כפי שהראינו ברשימה הקודמת אחת הבעיות הרפואיות הקשות המתפתחות היא עמידות חיידקים לאנטיביוטיקה. חיידקי-על עמידים הולכים ומתפשטים ומהווים איום רפואי חמור. תרופות אנטיביוטיות חדשות עשויות לתת מענה עתידי לבעיה.

אתגר חשוב בעל עדיפות היא ההערכות למגיפות עתידיות לא מוכרות-מגפת X מגפת הקורונה אותה שיש להיות ערוך למחלות לא ידועות (x) ולא מוכרות שעלולות להתפרץ ללא אתראה מוקדמת. יש לאפשר העמדה מהירה של אמצעי נגד בכלל זה פיתוח מהיר של חיסונים. הצורך הזה עומד בבסיס הערכות העולם הרפואי לבלתי נודע, כאשר הניסיון שנצבר בתקופת הקורונה משמש לשם כך.

למגמות ואתגרים אלה נוסף עוד את הצרכים שיתעוררו ברפואת ילדים במיוחד בתחום החיסונים למחלות נדירות, ולרפואת מבוגרים על רקע עלית תוחלת החיים ועימה עליה במספר המטופלים בני הגיל הגבוה.

אי אפשר לדבר על מגמות ברפואה ללא בינה מלאכותית. בינה מלאכותית תעשה נפלאות גם בתחום זה. היא תסייע ב"עבודה השחורה" הרבה שקשורה באיסוף נתונים על המחלות והמפגעים הצפויים, ותעזור באיתור תרופות ומענים כנגד מחלות אלה. היא תעזור גם בזירוז הפיתוח של חיסונים חדשים במידה ונזדקק לכך אם תופענה מגיפות חדשות בלתי צפויות. בנוסף תסייע בינה מלאכותית בהעברת מידע ונתונים בין מרכזי בריאות ומחקר על מנת לטייב את שתוף הפעולה הבינלאומי ואת הטיפול בחולים ברחבי העולם.

זהו קצה הקרחון. קצרה היריעה מלפרט את כל העתיד לבוא. מיטב הטכנולוגיה נרתמת לתת מענה לאתגרים הרפואיים השונים והעלאת רמת הבריאות.

צילום AI ROBOT

הבית בבארי/ יאיר שרן

דממה פולחת מסביב

ריח מנת נשא באויר

אין קול ואין עונה

כאן הנה ביתי.

הסצר ריקה האדמה חרוכה

נשרף לו עץ הזית

הירק המלבלב התחלף בשחר

כאן הנה ביתי.

דפי שיר מתעופפים ברוח

ספרים זרוקים קרועים

זמרת חיי כבר לא נשמעת

כאן הנה ביתי.

אך כעוף החול אקומה

שירת חיי לא תמה

שירים חדשים אכתב

קולות כאן יחזרו לרחש

כאן ישוב להיות ביתי.

בית הכנסת "אהל שרה" ברחובות

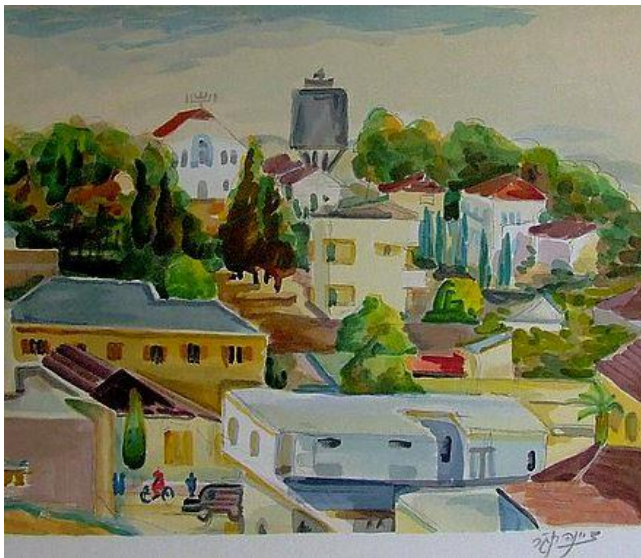
צבי תדמור, יואל פיקסלר

בית הכנסת "אהל שרה" כונה בפי רבים "בית הכנסת הגדול". בילדותינו, בחגי תשרי ובפסח היה בית הכנסת מקור משיכה לבני המושבה ורבים הצטופפו במרפסת ליד הכניסה, כי לא היה מקום להכיל את כולם. כילדים נהגנו להשתחל בין המבוגרים, להיכנס פנימה, להיות שותפים לאווירת החג והתפילה, לראות ולשמוע את קול השופר אבל בעיקר לראות את נשיא המדינה הראשון ד"ר חיים ויצמן. הנהג היה מביאו לבית הכנסת במכונית הלינקולן השחורה שלו ומחנה אותה בסמוך לבית הכנסת ברחוב מנוחה ונחלה. הליכתו הזקופה של הנשיא, קומתו הגבוהה, חובש משקפי שמש כהים לעיניו, הוסיפו מסתורין לדמותו והרשימו את כל הבאים. חשנו יראת כבוד

ל"מלך היהודים" הניצב לפנינו בהוד והדר.

בית הכנסת הגדול תפס מקום מרכזי בחיי הקהילה של רחובות. סופרים, משוררים וציירים

תיארו אותו. כך למשל, נחום גוטמן כתב בזיכרונותיו (בספרו בין חולות וכחול שמיים): "חזרתי לארץ-ישראל בשנת 1926. באתי לרחובות לשמחת-תורה. ליד המדרגות של בית-הכנסת ראיתי את דורה בשמלה לבנה ומגבעת גדולה. היו לי כמובן חברות בווינה ובפאריז, אבל לא כמו דורה. מאז אנו נשואים כבר יותר מחמישים שנה, ועדיין אני אוהב אותה,

ועדיין היא מפתיעה אותי." הסופר יהואש כתב ב-1917 (בספרו מניו יורק ועד לרחובות וחזרה) : "...ומעבר השני סוגה הדרך עצי אקליפטוסים, אורנים עצי תות, המושבה היפה מצוינה בבתייה הלבנים וגגיה האדומים, ומאחורי הבתים הנשענים בגבם על הרי יהודה העטופים תכלת, התנשא בית הכנסת, הבנין הפשוט עם חלונותיו הגדולים שחציים עגולים..." בית הכנסת הונצח בצילומים רבים וציירים הנציחו אותו בציוריהם, כמו למשל, ציונה תג'ר, אלי פז והמאייר מיכאל זלטקין.

בנייתו של בית הכנסת היה על גבעה נישאה בתוך הגרעין ההיסטורי של המושבה חשף את נופה של המושבה היפה. במערב נראו מרחוק חולות הזהב של הים התיכון ובמזרח הרי יהודה.

בשנת 2020 מרבית עבודות השימור של בית הכנסת הסתיימו. גרמי המדרגות שודרגו ונעטפו בתוך מבנה זכוכית וקורות ברזל. הורחבה הקומה השנייה של עזרת הנשים ונוספו שירותים. ארון הקודש המקורי שהכין נגר המושבה מיכל לוצקי ב- 1904 נשמר ונמצא עד היום בבית הכנסת.

הסקרנות והשאלות אודות תולדותיו של בית הכנסת, מצאו מענה במחקרים שנערכו במהלך השנים על בית הכנסת. התשובות לשאלות: מי העמיד את המגרש לבניית בית הכנסת, מי בנה, מי מימן, מתי נולד הרעיון וכיצד קרם עור וגידים, על כל אלה במחקרו של ד"ר יואל פיקסלר.

בשנת תרנ"ו (1896), שש שנים לאחר הקמת המושבה רחובות, ביקרו במושבה הגב' סימה ויעקב ברוידא והניחו "אבן יסוד" לבית הכנסת, אותו סימה הבטיחה לבנות בראש הגבעה הנישאה. מתחת ל"אבן היסוד" הונח בקבוק זכוכית חתום ובתוכו גיליון נייר עליו כתוב: "ה' אלהי ישראל וציון. היום הזה החלונו לבנות בית זבול לך, הוא בית הכנסת ותלמוד תורה במושבתנו, רחובות, אשר הענק הענקת לנו בדרך הרחבה. יהי רצון מלפניך אבינו שבשמים, כי יהיה הבית הזה מכון לשבתך לעולמים. ומיסדיו הנכבדים ה"ה האלופים נדיבי הלב רבי יעקב ברוידא ואשתו מרת סימה בת מנוח, עם העומדים בו לראשונה להתפלל, יזכו להרים תפילה לפניך בבית רם ונישא על הר המוריה, אמן".

לוח שיש המוצב בבית הכנסת מציין את שנת בניית בית הכנסת "בונה ירושלים ה' לפרט קטן". בחישוב הגימטריה מתקבלת השנה תרס"ד. מצוין עוד בלוח כי התרומה לבנייה היתה מהגב' סימה ברוידא ואחיה יוסף ליב חשין.

קוטרם הקטן של העמודים דמויי האבן התאפשר, בשל היותם עשויים מברזל

בכל אותן שנים, מייסוד רחובות, התפילות התקיימו בשלאש, צריף אשר שימש גם כבית כנסת. עם הזמן הצריף הפך רעוע עד כדי כך שהמתפללים הוכרחו לעזבו באמצע התפילה עם בוא הרוח. בתרס"ג (3-1902) תושבי המושבה עשו מאמץ להקמת בית כנסת בנוי אבן לרווחת כל תושבי המושבה.

זאב גלוסקין, מנהל "כרמל" (לימים "כרמל מזרחי") הקצה שטח על מגרש של "כרמל" לבניית בית כנסת ואף העמיד בשם חברת "כרמל" עשרת אלפים (10,000) פרנק לבניית בית הכנסת. חלק מתושבי רחובות ביקשו לבנות את בית הכנסת בכוחות עצמם. גלוסקין שידע כי

אין ביכולתם לבנותו ענה להם כי הוא רואה בסירובם רק עיקשות רעת לב ומעשה תעתועים. והוסיף כי על כרמל להעמיד את הבניין ביד רחבה. ומי שירצה להנות ממנו יהנה.

באפריל 1903 שלחו בני רחובות מכתב לזאב גלוסקין עם העתק לאליהו זאב לויין-אפשטיין בו הם מתנגדים ליוזמה שלו לגבי בניית בית הכנסת, והם מבקשים לגייס כסף מבני המושבה ולבנות את בית הכנסת באופן עצמאי. גלוסקין השיב להם מורשה, כי אינו מבין את התנהגותם. "הן לא באתי לחדש שום דבר על דעת עצמי. קחו נא את ספר הפרטיכל ותראו אם כבר לא נדברנו על בנין כזה עוד על האסיפה הכללית השלושים ואחת (מיום כ"ב ניסן תר"ס)". בהמשך הוא מביע את תחושותיו האישיות הקשות מול התנהגותם של אנשי המושבה. "לא אתאמץ להתווכח ולהשיב על עקיצותיכם, כבר הסכנתי לשאת בדומיה את כל ייסורי רחובות, שיחם וכעסם. ובטח אסבול כה הלאה כל עוד שאחיה ואעשה דבר מה עבורה. אולם בזה אוכל להרגיע אתכם, כי חלילה וחלילה לי להשפיע על רחובות איזה "טובה" נגד רצונה "ולזכותכם שלא בפניכם".

זאב גלוסקין, שהיה בקשר הדוק עם הזוג ברוידא, ידע על הצעתה של הגב' ברוידא לגבי בניית בית הכנסת וכתב כי אם ייענו להצעתה של הגב' ברוידא - "אין כל חפץ בנדבות אנשים פרטיים, וביחוד כאשר מרת ברוידא תתנגד לזה בפירוש! אני אתן ספר תורה, או ספרים וכדומה – דברים אשר מרת ברוידא לא תתנגד לזה". מסיים את מכתבו בברכה: "וה' השוכן בציון יברך את בני רחובות בשלום, אהבה ואחוה"

גם אליהו זאב לויין-אפשטיין ענה למכתבם של בני רחובות במאי 1903 וניסה לעצור את חברי הוועד שרוצים להתחיל לפעול באופן עצמאי להקמת בית הכנסת ולגייס כספים מכל בני המושבה. אין כל "הגיון בזה לאסוף כסף מכל בני המושבה לבנות בנין בית הכנסת, בעת שמרת ברוידא הבטיחה לתת לזה 5,000 פראנק וכי גם אחיה יתן לזה נדבה הגונה....ולמה להלאות את בני מושבתנו בנדבות שאולי תצרכנה לדברים "יותר מועילים ויותר קרובים ללב המושבה" לויין-אפשטיין מבקש מחברי ועד המושבה כי ימתינו לבואו של גלוסקין שמתכנן להגיע למושבה ליסוד כרמל מזרחי. מן הנימוס הוא שתחנו באיסוף הנדבות עד שיבוא לרחובות ותדברו עימו אודות כסף הכרמל המונח בידו לטובת רחובות, ותתייעצו עמו מה שנחוץ לעשות לטובת המושבה ביותר, ואז אולי לא תצטרכו לאסוף נדבות מאנשים כאלה, המתאוננים כי אין להם פשוט אוכל לאכול".

לויין-אפשטיין מתאר בזיכרונותיו כי חברי הוועד ברחובות כתבו לו שהם פנו לגב' ברוידא שתשלח את הכסף שהבטיחה לבניית בית הכנסת על מנת שניתן יהיה להתחיל בבנייה ללא דיחוי, והם מתכוונים לחכות לתשובתה לא יותר מחודשיים. אם הגב' ברוידא לא תענה בתוך הזמן הנקוב, או שתשובתה לא תשביע את רצונם, הם יבנו את בית הכנסת באמצעיהם הם.

אליהו זאב לוין-אפשטיין הזדרז וכתב לגב' ברוידא וביקש ממנה כי תקיים את הבטחתה. הגב' סימה ברוידא הודיעה כי היא תורמת ארבעת אלפים (4,000) רובל לבניית שני מבנים צמודים: בית כנסת ותלמוד תורה, על הגבעה, במקום בו היא הניחה את אבן הפינה לפני שבע שנים. יחד עם התחייבותה זו היא מעלה שורה של תנאים. ואם כולם יסכימו לתנאים תוכלו לגשת לבנות את הבניין. הגב' ברוידא הוסיפה עוד מספר דרישות במכתבה: היא לא תיתן אף פרוטה נוספת ואין לקבל תרומה מאף אחד בנוסף לארבעת אלפים הרובל שהיא נתנה. אם הכסף לא יספיק לבניית בית הכנסת ובית לתלמוד תורה אז יבנה רק בית הכנסת. הסעיף הראשון ברשימת התנאים שהגב' ברוידא היה: "בית הכנסת יקרא בשם "אהל שרה" ע"ש אם המנדבת שרה בת הר' יעקב ראבינאוויץ אשת הר' מנחם הענדיל חישין והת"ת יקרא בשם "תלמוד תורה בית יעקב".

בני המושבה הזדרזו למלא אחר תנאיה של הגב' ברוידא, אך יחד עם זאת כתבו לה כי להערכתם הסכום של ארבעת אלפים הרובל לא יספיק, ורק על מנת לבנות את בית הכנסת, ללא התלמוד תורה, הם זקוקים לאלף רובל נוספים, ואם היא לא תשלים את הסכום הנדרש הם יאלצו לפנות גם לנדבנים אחרים.

הגב' ברוידא ביוני 1903 מודיעה להם כי ישתדלו לבנות רק בעד הארבעה אלפים רובל" והעבירה סך של אלף רובל למר בוכארסקי להתחלת הבנייה ודחקה בהם להתחיל בבניה. אם יחסר אלף רובל להשלמת הבניין אז יודיעו לה והיא תמהר להודיעם את רצונה בזה. עם "הבטחתה" זו יצאו תושבי רחובות לדרך במחצית השנייה של שנת תרס"ג, לבניית בית הכנסת על ראש הגבעה.

ב- 1904 כתבו חברי ועד בית הכנסת לגב' ברוידא כי בעזרתה "גמרנו את הכתלים, העמדנו את העמודים וכיסינו את הגג בלא מפריעים מצד הממשלה... הבניין נהדר ומשמח את הלב... והשמחה אינה שלמה, כי נוכחו שטעו בחשבון כי חסרים להם עוד 4 אלפים פראנק לגמור את הבנייה.

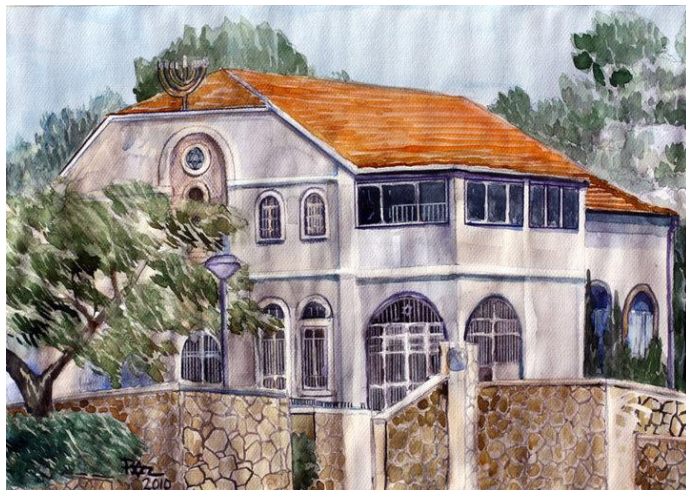
חברי הוועד מתנצלים בפני הגב' ברוידא, ואומרים לה כי לא בהם האשם כי כך דרכו של עולם לטעות בבניית בניינים. על פי תנאי מפורש שסימה קבעה הבניין יבנה אך ורק בכספה בלא שתוף אחרים, לכן, הם מעדכנים אותה ומה שתחליט ימלאו. "ל...יתן ה' ונזכה לחנוכת הבית

בקרוב". ככל הנראה השלימו הגב' ברוידא ואחיה יוסף ליב חישין, את הסכום הנדרש, ותוך כשנה נוספת הושלם הבניין.

בסיום בניית בית הכנסת הגדול "אהל שרה" נחנך בי' תמוז תרס"ה 13.7.1905 ונכתב כי הוא בנין יפה ונהדר מאוד.

חמש שנים לאחר חנוכת "בית הכנסת הגדול" במאי 1910, התקבלה תרומה מהגב' ברוידא בסך של 1,500 פראנק "בשביל יישור ההר ברחוב בנימין ולעשות דרך ישרה לבית הכנסת".

העבודה נמסרה לביצוע לוועד המושבה אך לא יצאה לפועל. בישיבה הוחלט על הקמת ועדה בת שמונה חברים שתכלול שלושה מגבאי בית הכנסת ועוד חמישה חברים "ולמסור להם את הנהגת העבודה". כמו כן, הוחלט להוסיף לתרומתה של הגב' ברוידא סכום של 1,000 פראנק לפי הפירוט: 500 פראנק מקופת

בית הכנסת, 200 פראנק מקופת ועד המושבה מסעיף "תיקון דרכים" ו- 300 פראנק ייגבו ע"י הוועד "מבעלי הבתים אשר ברחוב בנימין הסמוכים לבית הכנסת אשר ע"י יישור ההר יוטב הדרך לבתיהם"

תכנון בית הכנסת נעשה ככל הנראה על ידי האדריכל ברוך פפירמייסטר. כותב אייזנברג: "ה' פאפירמייסטר בא לרחובות להתאונן על המקום הנועד לביהכ"נ.

מצב נוכחי: בין השנים 1910-1912 חופה כל המבנה בטיח חלק ובחזית כוירה בטיח סטוקו (חלק ברמה גבוהה) מערכת קישוטית עשירה תוך שימוש במוטיבים קלסיציסטיים (חזרה לקלאסי, יוון ורומי) רבים. אח"כ נבנו תוספות באגפים והקירות חופו בטיח מותז.

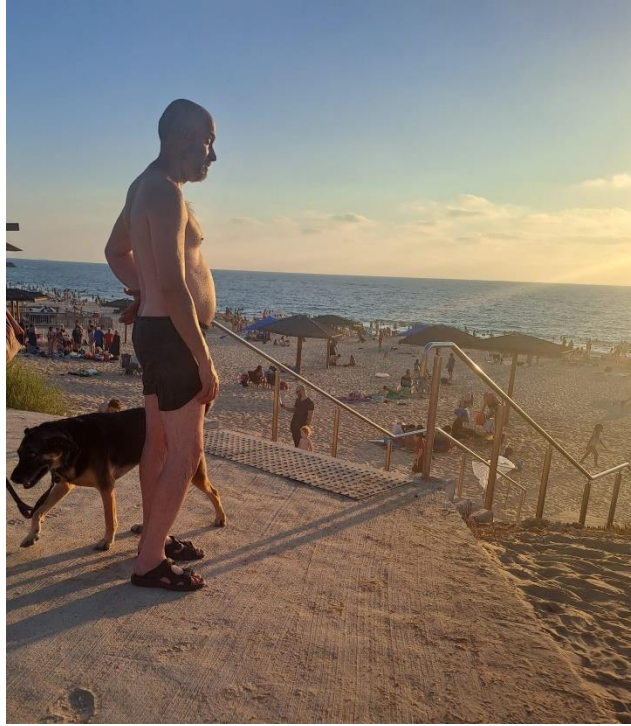
הדמיון בקונצפציה התכנונית בין ביהכ"נ הגדול בראשון לציון מצביע על האפשרות שביהכ"נ ברחובות תוכנן ע"י ברוך פפירמייסטר. את הסברה הזאת מחזקת התכתבות בין אהרון אייזנברג לזאב גלוסקין.

המבנה המונומנטאלי נבנה מאבני כורכר מסותתות על במה בראש גבעה ונראה מכל קצות המושבה. הקישוט המובלט על פני החזית משקף חלוקת הפנים של המבנה. משני צידי אולם תווך סיטראות (מעברים) הנוצרות על ידי שתי שורות עמודים בעלי כותרות, התומכים בשתי קורות העוברות לאורך האולם. על קורות אלה נשענות תקרת פלפונים שבחלקה המרכזי קמרון חבית ומשני צדדיו תקרת פלפון שטוחה. מעל לכניסה לבית הכנסת, מצד מערב, נבנתה קומת עזרת נשים, משלושת העברים האחרים נקבעו בקירות שנים עשר חלונות גבוהים בעלי קשתות עגולות. סביב לפתחי החלונות והדלתות הובלטו הקשתות והמזוזות. קורות הגג המקיפות את הגמלון הטרפזי שבראש החזית הראשית מקושטות בבליטות מדורגות. במרכז הגמלון אוקולוס (עין, פתח עגול) ובו מגן דוד. בלונטות (חצי עיגול) של החלונות והדלת בקומת הקרקע היו דגמים גיאומטריים של כותרות פרחים.

לראות, להביט, להתבונן

צילם יוסי רזי

חוף פלמחים, 8/24

נתראה בעלון הבא

תם ולא נשלם